

Asia C-286/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

3.5.2023

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin:

Curtea de Apel Braşov (Romania)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

10.4.2023

Valittaja:Asociația Crescătorilor de Vaci ”Bălțată Românească” Tip
Simmental**Vastapuolet:**

Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă

Agenția Națională pentru Zootehnie ”Prof. Dr. G. K.
Constantinescu”**Pääasian kohde**

Kumoamiskanne, jolla vaaditaan kumottavaksi päätöstä, jolla vastapuoli Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă (jäljempänä Genetica) hyväksyttiin jalostusjärjestöksi, sekä päätöstä, jolla hyväksyttiin sen Bălțată Românească -rotuisten nautojen jalostusohjelma. Nämä päätökset teki vastapuoli Agenția Națională pentru Zootehnie ”Prof. Dr. G. K. Constantinescu” (kansallinen kotieläinjalostusvirasto ”Prof. Dr. G. K. Constantinescu”, Romania; jäljempänä ANZ) asetuksen (EU) 2016/1012 nojalla.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

SEUT 267 artiklan perusteella pyydetään asetuksen (EU) 2016/1012 useiden säännösten tulkintaa, nimittäin seuraavien: johdanto-osan 21 ja 24

perustelukappale, 4 artiklan 3 kohdan b alakohta, 8, 10 ja 13 artikla, liitteessä I olevan 1 osan A kohdan 4 alakohta ja B kohdan 2 alakohdan a alakohta.

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Onko asetuksen (EU) 2016/1012 4 artiklan 3 kohdan b alakohdan säännöksiä, luettuina yhdessä asetuksen liitteessä I olevan 1 osan A kohdan 4 alakohdan ja asetuksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että jalostusjärjestö voidaan tunnustaa, vaikka se vain suunnittelisi, allekirjoittamalla tätä koskevia hakemuksia tai sitoumuksia, houkuttelevansa jalostusohjelmaansa jalostajia, jotka ovat jo rekisteröityneet johonkin toiseen, jonkin toisen järjestön hyväksymään jalostusohjelmaan, vai onko edellytyksenä, että nämä jalostajat ovat tunnustamishakemuksen jättöpäivänä tosiasiallisesti osa tunnustamista hakevan järjestön jäsenistöä?

2) Onko asetuksen (EU) 2016/1012 13 artiklan säännöksiä, mutta myös asetuksen (EU) 2016/1012 liitteessä I olevan 1 osan B kohdan 2 alakohdan a alakohdan säännöksiä, luettuina yhdessä asetuksen johdanto-osan 24 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että ne antavat jalostajille vapauden valita ne jalostusohjelmat, joihin ne haluavat rekisteröidä puhdasrotuiset jalostuseläimensä, ja jos näin on, voidaanko tätä vapautta rajoittaa sillä perusteella, että jalostusohjelma, johon nämä jalostajat jo osallistuvat, heikentyisi tai vaarantuisi, jos jalostajat siirrettäisiin tai luvattaisiin siirtää toiseen jalostusohjelmaan, joka on tarkoitus hyväksyä?

3) Onko asetuksen (EU) 2016/1012 10 artiklan 1 kohdan säännöksiä, luettuina yhdessä saman asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että jos jokin 10 artiklan 1 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetuista edellytyksistä toteutuu, jalostusjärjestön tunnustaneen toimivaltaisen viranomaisen on kieltäydyttävä hyväksymästä jalostusohjelmaa, joka saattaa vaarantaa toisen tällaisen ohjelman näiltä osin, vai tarkoittaako ilmaisu ”voi kieltäytyä” sitä, että viranomaiselle annetaan harkintavaltaa tältä osin?

4) Onko asetuksen (EU) 2016/1012 8 ja 10 artiklan säännöksiä, luettuina yhdessä saman asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleen kanssa, tulkittava siten, että jos jäsenvaltiossa on jo käynnissä jalostusohjelma, jonka päätavoitteena on rodunjalostus, on sallittua hyväksyä samassa jäsenvaltiossa (samalla maantieteellisellä alueella) samalle rodulle uusi jalostusohjelma, jonka päätavoitteena on niin ikään rodunjalostus ja johon jalostuseläimiä voidaan valita jo käynnissä olevasta jalostusohjelmasta?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Puhdasrotuisten jalostuseläinten, risteytettyjen jalostussikojen ja niiden sukusolujen ja alkioiden jalostuksessa, kaupassa ja unioniin tulossa sovellettavista jalostus- ja polveutumisedellytyksistä ja asetuksen (EU) N:o 652/2014, neuvoston

direktiivien 89/606/ETY ja 90/425/ETY muuttamisesta sekä tiettyjen eläinjalostusta koskevien säädösten kumoamisesta 8.6.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1012 (”eläinjalostusasetus”), johdanto-osan 21 ja 24 perustelukappale, 4 artiklan 3 kohdan b alakohta, 8, 10 ja 13 artikla, liitteessä I olevan 1 osan A kohdan 4 alakohta ja B kohdan 2 alakohdan a alakohta

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Kansalliset säännökset, joihin viitataan ovat samankaltaisia kuin asetuksen 2016/1012 säännökset, joiden tulkintaa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää.

Kotieläinjalostuslaki nro 32/2019 (Legea zootehniei nr. 32/2019):

- 24 §:n 1 momentissa säädetään, että valtion toimivaltainen kotieläinjalostuksesta vastaava viranomainen tunnustaa jalostusjärjestöt tai -toimijat. Sama viranomainen arvioi ja hyväksyy jalostusjärjestön tai toimijan esittämät jalostusohjelmat, jos kyseisen pykälän 2 momentissa luetellut edellytykset täyttyvät (momentti vastaa suurelta osin asetuksen (EU) 2016/1012 8 artiklan 3 kohdan tekstiä). 24 §:n 3 momentissa säädetään, että valtion toimivaltainen kotieläinjalostuksesta vastaava viranomainen, joka on tunnustanut jalostusjärjestön, voi kieltäytyä hyväksymästä jalostusohjelman sillä perusteella, että kyseisen järjestön jalostusohjelma vaarantaisi toisen jalostusjärjestön samalla rodulla toteuttaman jalostusohjelman, joka on jo hyväksytty jonkin kyseisen momentin a–c kohdassa luetellun seikan osalta. Nämä momentin kohdat vastaavat asetuksen (EU) 2016/1012 10 artiklan 1 kohdan a–c alakohtaa. Mainitun 3 momentin mukaisen päätöksen tekemisestä 24 §:n 4 momentissa säädetään, että toimivaltaisen viranomaisen on otettava huomioon kyseistä rotua varten jo hyväksytyjen jalostusohjelmien lukumäärä ja kyseisiin jalostusohjelmiin kuuluvien jalostuseläinpopulaatioiden koko.

Hallituksen päätös nro 1188/2014 ”Prof. Dr. G. K. Constantinescu” -nimisen kansallisen kotieläinjalostusviraston organisaatiosta ja toiminnasta (Hotărârea Guvernului nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie ”Prof. dr. G. K. Constantinescu”):

- 1 §:n 1 momentissa säädetään, että ANZ on julkishallinnon keskushallinnon erikoiselin, joka on oikeushenkilö ja joka toimii Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (maaloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaava ministeriö, Romania) alaisuudessa;
- 5 §:n a, e ja i kohdassa säädetään, että ANZ on valtion viranomainen, jolla on toimivalta tunnustaa jalostusjärjestöt ja -toimijat, hyväksyä niiden toteuttamat jalostusohjelmat, joissa käytetään jalostuseläimiä, ja antaa asetuksen (EU)

2016/1012 27 artiklan 3 kohdan mukaisesti lupa kolmansille osapuolille, joille jalostusjärjestöt tai -toimijat ovat ulkoistaneet yksilötulosten testauksen tai jalostusarvon arvioinnin;

- 5¹ §:ssä säädetään, että ANZ laatii 5 §:n a–e ja i kohdassa tarkoitettuja tunnustamisia, lupia ja hyväksyntöjä koskevat menettelyt, jotka maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaava ministeri (ministrul agriculturii și dezvoltării rurale) hyväksyy asetuksella.

Yhteenveto tosiseikoista ja pääasian menettelystä

- 1 ANZ:n päätöksellä nro 726/24.11.2020 (decizia ANZ nr. 726/24.11.2020) vastapuoli Genetica tunnustettiin jalostusyhtiöksi, jonka tarkoituksena on toteuttaa jalostusohjelmaa, jossa käytetään puhdasrotuisia jalostuseläimiä, jotka on merkitty sen ylläpitämään kantakirjaan.
- 2 Vastapuoli Genetica sai ANZ:n päätöksellä nro 779/2.12.2020 hyväksynnän Bălțată Românească -rotuisten nautojen jalostusohjelmalle.
- 3 Nämä päätökset tehtiin asetuksen (EU) 2016/1012 ja vastaavien kansallisen lainsäädännön jalostusjärjestöjen tai -toimijoiden tunnustamista ja niiden jalostusohjelmien hyväksymistä koskevia vaatimuksia koskevien säännösten nojalla.
- 4 Valittaja, Asociația Crescătorilor de Vaci ”Bălțată Românească” Tip Simmental, on ANZ:n aiemmin hyväksymä jalostusjärjestö, jonka jalostusohjelma, jonka ANZ on hyväksynyt vuonna 2011 ja joka on parhaillaan käynnissä, koskee samaa Bălțată Românească -nautarotua kuin jalostusohjelma, jolle vastapuoli Genetica on saanut hyväksynnän.
- 5 Näissä olosuhteissa kantaja nosti ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa kumoamiskanteen näistä kahdesta päätöksestä ja riitautti vastaajana olevan Genetican jalostusyriytykseksi tunnustamisen ja sen jalostusohjelman hyväksymisen laillisuuden.

Asianosaisten keskeiset lausumat pääasian oikeudenkäynnissä

- 6 Kumoamiskanteensa tueksi valittaja vetoaa ensinnäkin menettelyllisiin syihin, jotka vaikuttavat riidanalaisen päätöksen laillisuuteen. Valittaja vetoaa näin ollen ANZ:n sisäisten menettelyjen noudattamatta jättämiseen, koska riidanalaiset päätökset tehtiin huolimatta ANZ:n sisäisten yksiköiden ehdotuksesta hylätä Genetican hakemus sen tunnustamisesta jalostusjärjestöksi. Valittaja väittää myös, että jalostusjärjestöjen tunnustamista ja jalostusohjelmien hyväksymistä koskeva menettely on kokonaisuudessaan lainvastainen, koska sitä ei ole hyväksytty maataloudesta ja maaseudun kehittämisestä vastaavan ministerin asetuksella, mikä

on vastoin hallituksen päätöksen nro 1188/2014 (Hotărârea Guvernului nr. 1188/2014) 5¹ §:ää.

- 7 Toisekseen valittaja väittää, että vastapuolena olevan Genetican jalostusohjelman hyväksymisellä on haitallisia vaikutuksia valittajan jo hyväksytyyn jalostusohjelmaan seuraavista syistä: riidanalainen jalostusohjelma koskee samaa maantieteellistä aluetta ja samaa nautarotua, ja Genetica työskentelee sellaisten kasvattajien kanssa, jotka ovat rekisteröityneet valittajan jalostusohjelmaan; uuden jalostusohjelman hyväksyminen aiheuttaa merkittävää taloudellista vahinkoa, joka johtuu siitä, että valittajan ohjelmasta poistuu 34 000 eläintä, että näistä puhtasrotuisista eläimistä kerättävän siemennestepankin perustamiseen tehdyt investoinnit menetetään ja että valittajan tavoitteisiin mukautetun tietokoneohjelmiston laatimiseen tehdyt investoinnit menetetään. Valittajan jalostusohjelman vaarantumisriskistä seuraa siten se, että asetuksen (EU) 2016/1012 10 artiklan 1 kohtaa, saman asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaletta ja kotieläinjalostuslain nro 32/2019 24 §:n 3 momenttia voitaisiin soveltaa.
- 8 Kolmanneksi valittaja väittää, että asetuksen (EU) 2016/1012 4 artiklan 3 kohdan b alakohtaa on rikottu, koska vastapuoli Genetica ei ole tunnustamisensa ajankohtana osoittanut, että sillä oli riittävän laaja puhtasrotuisten jalostuseläinten populaatio jalostusohjelman toteuttamiseksi, koska sen jalostusohjelman perustana olevat kasvattajat eivät olleet vielä rekisteröityneet kyseiseen ohjelmaan, vaan niiden oli määrä siirtyä siihen valittajan jalostusohjelmasta. Vastapuoli Genetica ei ole myöskään osoittanut, että jalostusohjelman hyväksymistä koskeva hakemus oli rekisteröity samanaikaisesti jalostusjärjestön hyväksymistä koskevan hakemuksen kanssa, mikä merkitsee asetuksen (EU) 2016/1012 4 artiklan 3 kohdan d alakohdan rikkomista.
- 9 Vastapuoli Genetica väittää puolustuksessaan, että väitetty ANZ:n sisäisten menettelyjen noudattamatta jättäminen ei ole merkityksellistä hallintotoimien edunsaajien kannalta ja että koska riidanalaiset päätökset ovat asetuksen (EU) 2016/1012 säännösten mukaisia, niiden laillisuuteen ei vaikuta se, että on mahdollisesti rikottu sisäisiä menettelysääntöjä, jotka koskevat jalostusjärjestöjen tunnustamista ja niiden jalostusohjelmien hyväksymistä.
- 10 Genetica väittää, että myöskään valittajan jalostusohjelman vaarantumisriski ei voi olla peruste riidanalaisen päätöksen lainvastaisuudelle, koska jalostusjärjestön hyväksyminen ei asetuksen (EU) 2016/1012 mukaan estä de plano muiden jalostusjärjestöjen hyväksymistä ja jalostusohjelmien hyväksymistä samalle rodulle; taloudelliset menetykset, jotka seurasivat eräiden kasvattajien vetäytymisestä valittajan ohjelmasta, johtuivat siitä, että nämä kasvattajat irtisanoivat valittajan sopimukset, eivätkä ne olleet riidanalaisen päätöksen seurausta.
- 11 Lopuksi Genetica kiistää jalostusjärjestöksi hyväksymisen edellytysten täyttymättä jättämisen osalta valittajan väitteet, jotka koskevat jalostuseläinten

populaatiota koskevien todisteiden puuttumista, ja toteaa, että asetuksessa (EU) 2016/1012 säädetään, että jalostusjärjestöksi hyväksymistä koskevaan hakemukseen on liitettävä ainoastaan jalostusohjelman luonnosversio, ei jalostusohjelmaa.

- 12 ANZ väittää, että se käyttää valtuuksiaan tunnustaa jalostusjärjestöjä ja hyväksyä jalostusohjelmia suoraan sovellettavissa olevan asetuksen (EU) 2016/1012 nojalla.
- 13 Mitä tulee vastapuolena olevan Genetican jalostusjärjestöksi hyväksymisen laillisuuteen ja valittajan jalostusohjelman väitettyyn vaarantumisriskiin, ANZ väittää, että Genetica on toimittanut luettelot kasvattajista ja niiden eläinten lukumäärästä, joiden rekisteröintiä jalostusohjelmaan pyydettiin, että asetuksen (EU) 2016/1012 ja sopimusvapauden nojalla kasvattajat voivat vapaasti valita jalostusohjelmat, joihin ne rekisteröivät eläimensä, ja että jalostusohjelman hyväksyminen tapahtuu sen jälkeen, kun kantaja on tunnustettu jalostusjärjestöksi.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 14 Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee sitä, voidaanko jalostusjärjestö tunnustaa, jos se on allekirjoittanut joidenkin tai kaikkien kasvattajien osalta vain rekisteröintisitoumuksia ilman, että nämä kasvattajat jo kuuluvat järjestön jäsenistöön.
- 15 Tällä kysymyksellä pyritään ratkaisemaan kysymys sen päätöksen laillisuudesta, jolla vastapuoli Genetica hyväksyttiin jalostusjärjestöksi, suhteessa valittajan väitteeseen, jonka mukaan vastapuolen jalostusohjelman piiriin aiottuja kasvattajia ei ollut vielä rekisteröity kyseiseen ohjelmaan, vaan niiden oli määrä siirtyä siihen valittajan jalostusohjelmasta, mikä on vastoin asetuksen (EU) 2016/1012 asiaa koskevia säännöksiä.
- 16 Näin ollen asetuksen (EU) 2016/1012 4 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja saman asetuksen liitteessä I olevan 1 osan A kohdan 4 alakohdan mukaan jalostusjärjestöksi hyväksymistä hakevan järjestön on hakemuksessaan osoitettava, että sillä on kutakin jalostusohjelmaa varten riittävän laaja jalostuseläinpopulaatio niillä maantieteellisillä alueilla, jotka kyseisten jalostusohjelmien on tarkoitus kattaa.
- 17 Toisaalta kyseisen asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleen kolmannesta virkkeestä seuraa, että puhtasrotuisia jalostuseläimiä voidaan valita toisesta jalostusohjelmasta. Näin ollen kyseisessä johdanto-osan perustelukappaleessa todetaan, että olemassa olevan tunnustetun jalostusjärjestön taloudellisen toiminnan turvaaminen ei saisi estää ”uuden jalostusohjelman hyväksymistä tai sellaisen maantieteellisen laajennuksen hyväksymistä, joka toteutetaan samalla rodulla tai saman rodun jalostuseläimillä, jotka voidaan hankkia sellaisen jalostusjärjestön jalostuseläinpopulaatiosta, joka jo toteuttaa jalostusohjelmaa tällä rodulla”.

- 18 Toinen ennakkoratkaisukysymys koskee jalostajien oikeutta tai vapautta valita jalostusohjelmista ne, joihin ne osallistuvat, poistumalla ohjelmasta, johon ne osallistuvat, ja rekisteröitymällä toiseen ohjelmaan, jota ollaan hyväksymässä. Tältä osin pyydetään tulkintaa seuraavista asetuksen (EU) 2016/1012 säännöksistä: 13 artiklan 1 kohta, jossa säädetään jalostajien oikeudesta osallistua hyväksytyyn jalostusohjelmaan ja oikeudesta liittyä jalostusjärjestön jäseneksi; liitteessä I olevan 1 osan B kohdan 2 alakohdan a alakohta ja johdanto-osan 24 perustelukappale, joissa säädetään jalostajien vapaudesta valita jalostuseläimensä ja jalostaa niitä.
- 19 Tuomioistuin katsoo, että on tarpeen määritellä, missä määrin näiden jalostajien vapautta valita eri jalostusohjelmien välillä voidaan rajoittaa sillä perusteella, että jalostusohjelma, johon nämä jalostajat jo osallistuvat, heikentyisi tai vaarantuisi, jos jalostajat siirrettäisiin tai luvattaisiin siirtää toiseen jalostusohjelmaan, joka on tarkoitus hyväksyä (tässä tapauksessa kyseiset jalostajat siirtyivät tosiasiallisesti toiseen jalostusohjelmaan, kun se oli hyväksytty).
- 20 Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa selvittää, onko toimivaltaisella kansallisella viranomaisella velvollisuus vai pelkästään oikeus kieltäytyä hyväksymästä jalostusohjelmaa, jos asetuksen (EU) 2016/1012 10 artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät.
- 21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää tarkemmin sanottuna selvennystä siihen, tarkoittaako asetuksen (EU) 2016/1012 10 artiklassa oleva ilmaisu ”voi kieltäytyä” sitä, että toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle annetaan harkintavaltaa, vai sitä, että sen on kieltäydyttävä hyväksymästä jalostusohjelmaa sillä perusteella, että kyseinen jalostusohjelma vaarantaisi toisen jalostusjärjestön samalla rodulla toteuttaman jalostusohjelman, joka on jo hyväksytty kyseisessä jäsenvaltiossa, ainakin yhden kyseisen asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa luetellun seikan osalta.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että menettelyn tässä vaiheessa se ei voi vielä ottaa kantaa siihen, onko ANZ:n sisäisen yksikön ehdotus hylätä vastapuolen jalostusohjelma hyväksyttävä.
- 23 Neljännellä ennakkoratkaisukysymyksen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee, että siinä kyseenalaistetaan kahden tai useamman samalle rodulle suunnatun jalostusohjelman, joilla on samankaltaiset tavoitteet, samanaikaisen olemassaolon mahdollisuus samalla maantieteellisellä alueella, kun uusi jalostusohjelma, joka on tarkoitus hyväksyä, perustuu jalostuseläinten valintaan jo käynnissä olevasta jalostusohjelmasta.
- 24 Tässä yhteydessä pyydetään tulkintaa asetuksen (EU) 2016/1012 8 ja 10 artiklasta, jotka koskevat jalostusohjelmien hyväksymisedellytyksiä ja jotka liittyvät suoraan käsiteltävänä olevaan tilanteeseen.